

Niedozwolone klauzule umowne

Do 31 grudnia 2020 r. klauzule abuzywne dotyczyły umów zawieranych z konsumentami. Obowiązujące od 1 stycznia 2021 r. przepisy prawne zmieniły ten stan rzeczy i wprowadziły zakaz stosowania niedozwolonych postanowień umownych wobec trzeciej kategorii klienta – [przedsiębiorcy na prawach konsumenta](#). Wprowadzone zmiany wymusiły na przedsiębiorcach, w szczególności tych, których głównym kanałem sprzedaży jest sklep online, dostosowanie regulaminu do nowych przepisów prawnych.

Zakaz stosowania niedozwolonych postanowień umownych wobec przedsiębiorcy na prawach konsumenta ma przeciwdziałać istniejącej dysproporcji pomiędzy przedsiębiorcami, którzy zawierają umowę.

Przedsiębiorca, który zawiera umowę z innym przedsiębiorcą, nie zawsze bowiem dysponuje odpowiednią wiedzą specjalistyczną lub doświadczeniem, aby w sposób prawidłowy ocenić tę umowę. Inaczej rzecz ujmując, przedsiębiorca na prawach konsumenta znajduje się w pozycji słabszej od swojego kontrahenta, gdyż nie zajmuje się tym, czego dotyczy umowa.

Przykład:

Marlena, prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, zamawia za pośrednictwem sklepu online zestaw segregatorów. Wykorzystuje je w jej małej działalności gospodarczej, gdyż trzyma w nich papierowe faktury i umowy. Marlena jest księgową. Pomimo że jest przedsiębiorcą, a zatem uważana jest za profesjonalistę, nie ma specjalistycznej wiedzy, aby ocenić, czy zakupione segregatory spełniają standardowe warunki dla transakcji, której przedmiotem są segregatory.

Co to są niedozwolone klauzule umowne?

Klauzule niedozwolone, znane także jako klauzule abuzywne lub niedozwolone postanowienie umowne, to postanowienia umowne, które nie zostały uzgodnione indywidualnie, kształtujące prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy konsumenta.

Jak stwierdzić, że mamy do czynienia z niedozwolonym postanowieniem umownym?

Z klauzulą niedozwoloną mamy do czynienia, gdy:

- umowa została zawarta z konsumentem albo [przedsiębiorcą na prawach konsumenta](#),
- postanowienie umowy „nie zostało uzgodnione indywidualnie”,
- postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta albo przedsiębiorcy na prawach konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy,
- jednoznacznie sformułowane postanowienie nie dotyczy „głównych świadczeń stron”.

Gdzie znaleźć przykłady klauzul niedozwolonych?

Kodeks cywilny zawiera przykładową listę niedozwolonych postanowień umownych.

W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności:

- 1) wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie;*
- 2) wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność*

względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania;

3) wyłączają lub istotnie ograniczają potrącenie wierzytelności konsumenta z wierzytelnością drugiej strony;

4) przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy;

5) zezwalają kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta;

6) uzależniają zawarcie umowy od przyrzeczenia przez konsumenta zawierania w przyszłości dalszych umów podobnego rodzaju;

7) uzależniają zawarcie, treść lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, niemającej bezpośredniego związku z umową zawierającą oceniane postanowienie;

8) uzależniają spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli kontrahenta konsumenta;

9) przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienia do dokonywania wiążącej interpretacji umowy;

10) uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie;

11) przyznają tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodności świadczenia z umową;

12) wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania;

13) przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiadają, rozwiązują lub odstępują od umowy;

14) pozbawiają wyłącznie konsumenta uprawnienia do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej lub jej wypowiedzenia;

15) zastrzegają dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia;

16) nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty

ustalanej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy;

17) nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania lub odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego;

18) stanowią, że umowa zawarta na czas oznaczony ulega przedłużeniu, o ile konsument, dla którego zastrzeżono rażąco krótki termin, nie złoży przeciwnego oświadczenia;

19) przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia;

20) przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy;

21) uzależniają odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od wykonania zobowiązań przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent konsumenta zawiera umowę lub przy których pomocy wykonuje swoje zobowiązanie, albo uzależniają tę odpowiedzialność od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uciążliwych formalności;

22) przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta;

23) wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Art. 385³ Kodeks Cywilny

Gdzie jeszcze można znaleźć

postanowienia umowne, które zostały uznane za niedozwolone?

Prezes Urzędu Ochrony Konsumentów i Konkurencji (UOKiK) prowadzi pod adresem <https://www.rejestr.uokik.gov.pl/> rejestr klauzul niedozwolonych. Do rejestru wpisywane są postanowienia uznane za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przed 17 kwietnia 2016 r.

Natomiast decyzje prezesa UOKiK w sprawach niedozwolonych postanowień umownych znajdują się pod adresem: https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf.

Przykłady postanowień umownych, które zostały uznane za niedozwolone

Zwracany towar nie może nosić oznak użytkowania. Każdy element musi być kompletny i fabrycznie zapakowany, towar dostarczony w oryginalnym opakowaniu w stanie niezmiennym. W przypadku niespełnienia powyższego warunku produkt nie zostanie przyjęty.

Właściciel sklepu zastrzega sobie prawo do zmiany treści regulaminu bez konieczności powiadamiania użytkowników.

Złożenie zamówienia nie jest równoznaczne z jego przyjęciem. Sprzedawca może odmówić realizacji zamówienia, także bez podania przyczyny.

Warunkiem niezbędnym do zwrotu towaru jest posiadanie dowodu zakupu na towar (faktura VAT, oryginalny paragon).

Kupujący oświadcza, że dokładnie zapoznał się ze wszystkimi postanowieniami niniejszej umowy oraz załącznikami do niej i nie zgłasza wobec nich jakichkolwiek roszczeń.

Rejestr klauzul niedozwolonych prowadzony przez Prezesa UOKiK,

<https://rejestr.uokik.gov.pl/wyszukiwanie.php?details=7370>,

dostęp: 1.01.2021

Jak się bronić przed klauzulami niedozwolonymi?

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę przedsiębiorcy, że stosuje niedozwolone postanowienie umowne, wskazując, że postanowienie to nie wiąże stron umowy. Jeżeli przedsiębiorca nie podzieli poglądu z kupującym – konsumentem lub przedsiębiorcą na prawach konsumenta, to kolejnym sposobem na podważenie niedozwolonego postanowienia znajdującego się w umowie jest **postępowanie sądowe w ramach tzw. kontroli incydentalnej**.

Dodatkowo konsument, rzecznik konsumentów, rzecznik finansowy, organizacja konsumencka lub zagraniczna organizacja wpisana na listę organizacji uprawnionych w państwach Unii Europejskiej może zgłosić Prezesowi UOKiK na piśmie zawiadomienie dotyczące podejrzenia naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych. Zawiadomienie takie musi zawierać:

- wskazanie przedsiębiorcy, któremu zarzucane jest stosowanie niedozwolonych klauzul,
- opis stanu faktycznego będącego podstawą zawiadomienia,
- wskazanie kwestionowanej klauzuli,
- uprawdopodobnienie jej abuzywności,
- dane zawiadamiającego.

Na podstawie zawiadomienia Prezes UOKiK może wszcząć postępowanie administracyjne mające na celu zakazanie przedsiębiorcy wykorzystywania kwestionowanego postanowienia we wzorcu umowy.

Co to jest wzorzec umowy?

Wzorzec umowny (wzorzec umowy) to zbiór klauzul (postanowień), które są przygotowane na użytek przyszłych umów. Wzorzec

umowny jest z góry opracowany jednostronnie przez podmiot zamierzający go stosować (przedsiębiorcę).

Regulamin sprzedaży (regulamin sklepu internetowego) to gotowy, z góry narzucony standard postanowień do wykorzystania przez strony, który nie podlegał wcześniej negocjacjom między stronami.

Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych.

Art. 106 ust. 1 pkt 3a w zw. z art. 23a Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów

UWAGA!

Przedsiębiorcy na prawach konsumenta nie są objęci ochroną instytucjonalną konsumentów, która jest sprawowana przez Prezesa UK0iK oraz rzeczników powiatowych.

Jeżeli nie masz pewności, czy Twój regulamin jest zgodny z prawem – skontaktuj się ze mną i zamów audyt prawny Twojego regulaminu sklepu.

Niniejszy artykuł ma charakter wyłącznie edukacyjny i nie stanowi porady prawnej ani opinii prawnej. Zapoznaj się z [notą prawną](#).

Jeżeli potrzebujesz indywidualnej pomocy związanej dostosowaniem się do zmian prawnych, napisz

na *napisz@tudzialprawny.pl*.

Stan prawny na dzień: **10.01.2021** r.

Źródło zdjęcia: Andrea Piacquadio, Pexels,
<https://www.pexels.com/pl-pl/zdjecie/upraw-biznesmen-dajac-kontrakt-kobiecie-do-podpisania-3760067/>, dostęp: 12.07.2023 r.